

1. Millise kirjandusliku paari lugu algas nii?

25. oktoobril 1958 lähevad nad kirjandusõhtult Rakveres ülikoolikaaslase juurde öömajale. Meespool meenutas: „Siis hakkas ta meile kirstust või seinakapist patju ja vooditekke diivanile laduma ja küsis, umbes nagu, ma kujutlen, et tudengiühikas küllasattunult küsiti: „Kas ma teen teile voodi – lahku või kokku?“ Mina ei tõtanud vastamisega. Ma arvasin, et jäägu talle võimalus seda otsustada. Ja tema ütles, väga lihtsalt nagu oleks see ammugi kõigile teada: „Tee siis kokku.“ Ja sellega oli meie saatus otsustatud.“

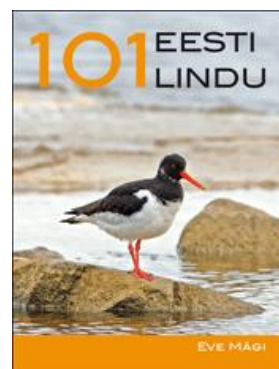
2. Hiljuti viie hooajaga piirdunud ameerika jalgpalli telgitaguseid näidanud „Ballersil” on tegelikkusega harva ühist, kuid mõned puutepunktid on olnud. Spencer Strasmore (Dwayne „The Rock” Johnson) on eestvedanud NFL-i frantsiisi viimist Las Vegasesse. Viimasel hooajal õnnestus tal saada klubi omanikuks, kelle ründeliidriks sai üle-eelmisel aastal Patrick Mahomes. Tänavu kandis asi vilja. Klubi võitis pärast 50-aastast pausi Super Bowli. Klubi Arrowheadi staadioni peetakse maailma üheks kärarikkamaks välistaadioniks. **Mis klubi tuli tänavu NFLi meistriks?**

3.

Pilt on väidetavalt maailma kõige kallim foto: Andreas Gursky on sellele jäädvustanud ühe jõe ning kõrvaldas sellelt digitaalselt kõrvalised detailid. Foto tehti 1999 ja 2011 müüdi Christie'i oksjonil 4,3 miljoni dollari eest. **Nimetage pildil kujutatud umbes 1200 km pikkune jõgi!**

4. See harakasuurune lind elab Eestis peamiselt rannikul, Venemaal võib teda suviti kohata ka sisemaal. Ta on Fääri saarte rahvuslind ja raamatu „101 eesti lindu“ kaanestaar. **Mis ta nimi on?**

5. Kuulete Uganda päritolu briti lauljat, kelle laule on kõlanud paljudes teleseriaalides. Tema kõik kolm plaati on vähemalt olnud Briti TOP neljas. Sama perekonnanime kandis Uganda esimene peaminister. Kui mõelda tema nime eestikeskselt, siis tuleb meelde üks korvpallur ja perenimi tuletab meelde ühe kunstnikunime ja ühe kirjaniku hüüdnime. **Keda kuulete?**

Tartu meistrivõistlused mälumängus – TÜMK – 26.02.2020

6. Pildil ei ole Pipi Pikksukk, vaid see on ühe Ameerika kiirtoiduketi logo. Väidetavalt pärineb see nimi ühest J. M. Barrie raamatust. **Mis kett?**

7. Auskultatsioon on patsiendi uurimise meetod, mille võttis kasutusele prantsuse arst René Laennec. Seda meetodit kasutatakse mitmete haiguste diagnoosimiseks ning mitte ainult inimestel - muuhulgas saab selle abil tuvastada ka lehmade libedikunihestust. Auskulteerida saab ilma abivahenditeta, kuid parem on seda teha ühe lihtsa ja levinud riistapuuga. **Mida auskultatsioon endast kujutab?**

8. Ka mujal maailmas on Tartu nimelisi ülikooliasutusi. Näete pildil Tartu kolledžit, mis on põhimõtteliselt ühiselamu staatuses. Brutalisti vaimus kaksiktorn ehitati 1970. aastal kahe arhitekti eestvõttel – Elmar Tampõllu ja John Wellsi poolt. **Millises linnas asub Tartu College?**

- 9.

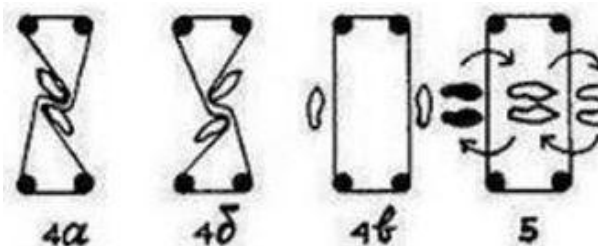
Küsitavat telesarja on tehtud tänaseks kuus hooaega. Naljasarja ajustrustiks on Mike Judge, John Alschuler ja Dave Krinsky. Sari räägib noortest meestest, kes asutavad idufirma Pied Piper. **Mis sari?**

10. Tallinna tänav (maantee) on olemas päris paljudes Eesti linnades (või muudes asulates), kuid mitte Tartus. Siiski on meie kodulinnas üks tänav seda nime kandnud. Nagu seda on kirjeldatud Andrus Roolahe mälestusteraamatus „Nii see oli...“, algas see üle poole kilomeetri pikk tänav omal ajal apteegiga tänavanurgal ning lõppes lukustatud värava ning kõrge planguga. Täna nime on tänav saanud seal paikneva objekti järgi. **Mis tänav on Tartus kandnud Tallinna tänava nime?**

Tartu meistrivõistlused mälumängus – TÜMK – 26.02.2020

11. Soome peaminister Sanna Marin on hetkel oma 34 eluaastaga maailmas nooruselt teine valitsusjuht. Napilt on teda edestamas vastne Austria liidukantsler Sebastian Kurz. Marin pole siiski esimene soomlannast valitsusjuht, eelnevalt said ses ametis käe valgeks kaks daami. Mõlemad olid võimul keskerakondlasena. Esimene naispeaminister sai 2003. aastal olla võimul 68 päeva, teine see-eest täpselt aastajagu (22.juuni 2010 - 22.juuni 2011). Esimene oli hiljuti europarlamentäär, teine on OECD asejuht. **Nimetage mõlemad Marini suguõed, kes on olnud Soome valitsusjuhid?**

12.

Mis?

13. Prantsuse revolutsioon läks lisaks katoliku kiriku varadele ka selle kultuse kallale. Nii loodi juba 1793 esimene riiklik religioon - “..... kultus”, mis oli loomult ateistlik. Aasta pärast avastati, et rahvast ilma jumaluse abita ohjata ei saa ning Robespierre’i diktatuur asendas selle ühe deistliku kultusega. Muuhulgas konfiskeeriti ka Notre-Dame’i kirik ning muudeti kõigepealt ühe, siis teise kultuse pühamuks ja Neitsi Maarja kujud asendati Vabadusejumalanna kujudega. Alles Napoleon tagastas katoliku kirikule tema varad ning lõpetas vahepeal harrastatud kultused. **Mis nime kandsid need kaks kultust - üks siis ateistlik, teine deistlik?**
14. Eesti Teaduste Akadeemia president on bridžimängijast teadusemees Tarmo Soomere. Tal on ka kaks asepresidenti – biofüüsik Arvi Freiberg ja .... Küsitav on oma valdkonna läbi aegade esimene akadeemik. **Kes (1961)?** Oma põhitöökohas on ta töötanud ligemale 30 aastat, alates 2015. aastast selle juhina. 2006–2010 juhtis ta Muinsuskaitse nõukogu. Aastatel 2010–2013 oli ta UNESCO Maailmapärandi komitees Eesti delegatsiooni kaasjuht.

15. „Viini Filharmoonikute uusaastakontserdi juhatamine on ilmselt iga dirigendi unistus, kui ta armastab Strausside muusikat või viini valsse. Mäletan, kuidas ma lapsena seda kontserti alati teleri või raadio vahendusel jälgisin, hiljem ka DVD-delt ning olen tõepoolest õnnelik, et mind valiti ja kutsuti seda juhatama. See muusika on ju nii rõõmus ja võluv, tulvil energiat ja positiivseid tundeid. Võimas ja tore on alustada uut aastat niivõrd positiivse muusikaga!“ Sedaviisi rõõmustas üks lätlane, oma põlvkonna üks nõutumaid dirigente (sünd 1978), kes on Viini Filharmoonikutega tihedalt seotud juba kümmekond aastat kontsertide ja ooperitega Viinis ja Salzburgis ning turneedel. Läti Rahvusooperis dirigendikarjääri alustanud mees on praegu Bostoni Sümfooniaorkestri ja Leipzigi Gewandhausorkestri peadirigent. **Kes?**

16. **Kunstnik?** Akvarellist, elu lõpupäevil jäädvustas ka Hiinalinna aedu. Oli Tartu Õlletehase kunstnik ning kujundas senigi toodetavate Kellukese ning Tartu Värska sildi. Oli kunstnikuna ametis ka Tartu kinos Saluut. Sama nime kannab üks korporatsioon, Eesti Maaülikooli õppejõud ja ärikeskus Viljandis.

17. **Mis tuntuma nimega haigust te põete, kui teil on veisalgia?** Sellest on näiteks Eestis laulnud punkgrupid J.M.K.E. ja Universumi Direktorid. Seda võivad põdeda pikema- või lühiajaliselt kõik pärast ühe teatava asja tarbimist. Haigust võivad põhjustada erinevad tegurid omavahel erinevalt koos mõjudes.
18. Mitmedki piirkonnad ja linnad on hakanud tõrjuma turiste. Sellise turistide ülekülluse kohta on võetud kasutusele termin „teemapargistumine“ (*parquetematizacion*). **Millises turistide hulgas liigagi armastatud (Euroopa) linnas see sõna kasutusele võeti?**
19. Kooli ajalookursusest on äkki meelde jäänud selline asi nagu Roseni deklaratsioon, kus Liivimaa maanõunik 1739 Vene keisrinnale põhimõtteliselt teatas, et talupojad on Balti provintssides alati pärisorjad olnud ning sellega väga rahul (ja parem neile ongi!). Mõnele meenub ehk isegi see, et seletuskirja ajend oli talupoja Vohnja Jaani kaebus mõisniku peale, siis nimetatud mõisniku nimi on tavaliselt jäänud radari alla. Ega ta muidu märkimisväärne olegi, kuid ta perekonnanimi on siiski ilmselt kõigile tuttav – sama nimega palju tuntum mees elas 1792-1876. **Kes?**
20. 2014. aastal tekitas muusikaringkondades furoori Kanye Westi lugu „Only One“, millel tegi kaasa ka üks tõeline legend (1942). Kuivõrd paljud Kanye fännid polnud küsitavast aga midagi kuulnud, siis kiitsid nad Kanyet selle eest, et tol on talentide osas hea kõrv ning et küsitavat ootab ees helge tulevik. **Kes on see „tulevikutegija“, keda te kuulete koos Kanyega?**

Tartu meistrivõistlused mälumängus – TÜMK – 26.02.2020

21. “...Sidepaati meie evakueerimiseks Rootsi ei ilmunud. Puise randa kogunenud rahvas läks laiali, kuna Nõukogude väed lähenesid. Mina läksin läbi vee ühele saarele olukorda selgitama. Seal kuulsin, et järgmisel saarel on ETK inimesi, kel lootus korda seada mõni paat, kuna neil olevat kaasas paadimootor. Kuid püsiva meretuule tõttu oli vesi kõrge, mis ei võimaldanud jalgsi läbi mere minna... Otsustasin Puisse tagasi minna. Seal selgus, et rand oli juba Nõukogude sõjaväelaste poolt okupeeritud. Minu sumadanid olid nende poolt ära viidud. Küla vahel minnes lasti minu sihis mõned paugud seljatagant. Kui ma peatusin, tuli mu juurde üks vene keelt rääkiv ohvitser ja nõudis mult taskukella, öeldes, et seda on tal vaja. Andsin ka keti, kuid seda ta ei võtnud.” **Kes kirjutas pärast Siberis veedetud aastaid nii oma mälestustes?**

22. See suuruselt 11. Hiina linn on Hubei provintsi pealinnaks, üks üheksast Hiina rahvuskeskus linnast. Linnal on kogemus olla kaks korda riigi pealinnaks – 1927 valitsesid siit riiki Kuomitangi vasaktiib ja 1937 oli sõjaaja pealinn teise Hiina-Jaapani sõja aegu. Siit alguse saanud Wuchangi ülestõus lõpetas põhimõtteliselt Hiina keisririigi. Siin asub maailma suurim jalgrattavahetussüsteem. Siit on pärit esimene naisvettühppaja, kes on võitnud kulla kolmel suveolümpial - Fu Mingxia; samuti Kanepi kibe konkurent, kahekordne suure slämmi turniiri võitja Li Na. Viimasel ajal on linn tähelepanu köitnud näomaskide kiirmüügiga ja tühjade tänavate poolest. **Mis linnast on jutt?**

23.

Näete rõõmsalt oksilehitamas ühte jalgpallimaailma imelast, kes hetkel hirmutab vastaseid Dortmundi Borussias number 17 all. See number oli tema isa Alf-Inge kunagises koduklubis Leeds United omaniku soovil vahepeal täiesti keelatud. **Kes on see väravakahurist noormees?**

24. 1969 käivitati interneti eellane ARPANET. Esimene sõnum saadeti California Ülikoolist Stanfordin ja see pidi sisaldama viietähelist ingliskeelset sõna, mis tänapäeval on arvutiekraanidel väga levinud – kuigi genereeritakse automaatselt ning sellega kaasnev on enamasti vähemalt isiklikes seadmetes automatiseeritud. Paraku see sõna esialgu läbi ei läinud, vaid süsteem jooksis pärast kaht esimest tähte kokku. Paar tundi hiljem siiski õnnestus see sõna - mida me küsimegi - edastada. **Mis sõna?**

25. See Eesti valgusküllastes männikutes tavaline helekollakat värvi põõsasjas taim moodustab suurtel maa-aladel maapinnal mättaid. Kasvab aeglaselt, vähem kui viis millimeetrit aastas. On pretensioonitu – suudab kasvada ka paljal pinnasel ja isegi kruusal. Talvekuudel on see põhjapõtrade peamiseks toiduks. Eesti aasta seen 2020. **Nimetage see!**

Tartu meistrivõistlused mälumängus – TÜMK – 26.02.2020

26. See 1951. aastal USA-s Iowa osariigis sündinud kirjanik on viimase aja üks juhtivaid autoreid populaarteaduses. Eriti võib kiita tema raamatuid „Kõiksuse lühiajalugu“, „Üks suvi. Ameerika 1927“ ja „Inimkeha“ (ilmus eesti keeles 2019. aasta lõpus). **Kes on see igapäevaselt Inglismaal elav autor?**

27.

Reesusnegatiivset verd on maailmas suhteliselt vähe - hinnanguliselt ainult ca 5% inimkonnast, asiaatide seas see peaaegu puudub. Euroopas on seda 10-15%, aga selles suhtes eristub tugevalt üks rahvas (umbes 3 miljonit inimest), kus RH- verega inimeste hulka on hinnatud kuni 50%-le - enamasti siiski kuhugi 35% peale. Näete pildil selle rahva esindajaid rahvariites tantsu löömas. **Mis rahvus?**

28. Kui venelane läheb väljaspool koduplaneeti rändama, siis on ta kosmonaut, kui ameeriklane laskus kuule, siis oli ta astronaut, hiinlane vapper taikonaut. Kosmoserändurite tähistamiseks on ka Prantsusmaal oma termin. **Milline?**

29. **Näitleja (s 1977)?** Õppis näitlemist Viljandi kultuurikolledžis, 1999 – 2005 töötas Rakvere teatris ning hiljem olnud vabakutseline. Teda on saanud näha seriaalides „Nõianei Nöbinina“, „Doktor Silva“, „Kartulid ja apelsinid“ jt, rolle on tal ka näiteks filmides „Luuraja ja luuletaja“, Kutsar koputab kolm korda“, „Kinnunen“ ja „Talve“ (Maie kasuema Maali roll). 2002 sai Eesti Teatriliidult auhinna parima naiskõrvalosa täitmise eest.

30. Sellele käsitöölile panid aluse meremehed, kes pikkadel sõitudel igavuse peletamiseks sõlmedega eksperimenteerisid ning kodustele kingitusi sõlmisid. Tegu on sõlmimistehnikaga, kus paelu punudes tekib pits. Kuigi seda on harrastatud kanga hargnemise vältimiseks, on sellest tehtud nii kardinaid, padjakatteid, kaelakeesid kui kõikvõimalikke muid esemeid kodu kaunistamiseks. Oli aastaid unustusehõlmas, kuid nüüd käsitööhuviliste seas taas üha populaarsem. Sõna, mis tähistab seda käsitööliiki/tehnikat, tähendab türgi keeles käterätikut. **Mis sõna/käsitööliik?**

Tartu meistrivõistlused mälumängus – TÜMK – 26.02.2020

31. Apple'i esimene logo kujutas endast Isaac Newtonit puu all istumas hetk enne õunaga pähesaamist. Kui kasutusse võeti praegune näritud õunaga logo, siis tekkis teooria, et see on inspireeritud ühest sama valdkonna (matemaatika-informaatika) suurmehest, kelle enesetapu järel leiti tema voodi alt poolik õun. Steve Jobs siiski väitis, et tegu oli kõigest kokkusattumusega, aga kui ta oleks seda lugu varem teadnud, oleks see kindlasti olnud täiendav argument. **Kellest jutt?**

32.

Pildil näete 2006. aastal loodud arvutimängude platvormi tegelasi. Lisaks mängimisele saab keskkonnas ka mängu luua. Keskkonnal on ka oma valuuta – Robux. Hetkel on neil umbes 100 miljonit aktiivset kasutajat (kontrollimata andmetel peaks olema sellega maailma populaarseim omataoline keskkond). **Mis on selle nimi?**

33. See 5302 km² Okeania saarel toimunud Austeni mäe lahing oli James Jonesi romaani (1962) ja Terrence Malicki filosoofilise sõjadraama „Peenike punane joon” aluseks. Saare põlisrahva omakeelne nimetus on Isatabu. Meile tuntud nimi on päritud ühe Sevilla provintsi küla nimest. Saare suurim linn on Honiara. **Mis saarest on jutt?**

34.

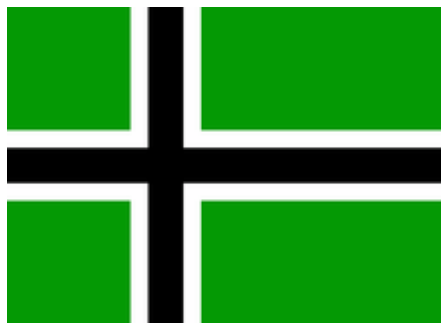

Vasakpoolne mees tegi küll karjääri jooksul nii mõndagi (jõudes poolfinaali kõigil neljal Suure Slämmi turniiril, ja ühes isegi finaali, kuigi ühtegi neist ei võitnud), mitte küll aga parempoolset maali, mille autoriga ta jagab lihtsalt perekonnanime. **Nimetage nende kahe mehe ühine perekonnanimi!**

35. Sõnad Aapo Ilves, laulab Anne Adams. Originaalis laulis seda 1994 – 2004 tegutsenud inglise-iiiri päritolu ansambel, mida küsimegi. Seega: milline ansambel laulis seda originaalis?

Tartu meistrivõistlused mälumängus – TÜMK – 26.02.2020

36. Idee Seto kuningriiki välja kuulutada sai folklorist ning hilisem mitmekordne ülemsootska Paul Hagu, kui külastas 1991. aastal üht riiki. Õigupoolest, ametlikult seda riiki pole. Kuid see vabariik kuulutatakse iga aasta teisel nädalavahetusel kolmeks päevaks välja, riigil on olemas oma valitsus, president ja lipp. Sel ajal kuningale ei alluta. **Mis riigiga on tegu?**

37. Ühel inimesel kaheksast on üks täiendav ehk 13. paar roideid. Kuid ühe teatud raske haigusega siia ilma sündinud inimestel on sageli üks roidepaar puudu. **Mis haigusest on jutt?**

- 38.

Mõned näited Eestis populaarsest kaubamärgist. Mullu tähistas see moefestivalil Tallinn Fashion Week kümnendat tegevusaastat. **Mis nime see kannab?**

39. Rooma riigis oli poliitiliseks eliidiks senaatorite klass. 3. sajandil keelati neil aga äritegevus, sest see ei sobivat kokku nende väarikusega. Kaubitsemine läks suuresti tähtsuselt teise privilegeeritud seisuse kätte, mis said oma nime algse tegevuse järgi sõjaväes. **Nimetage see seisus!**
40. **Mis keeles laulab Kola Beldõ?** Keel kuulub tunguusi keelte hulka, kirjakeel loodi 1923. aastal ladina tähestiku alusel, hiljem võeti kasutusele vene alfabeet. Selles keeles on 6 vokaalfoneemi ja 18 konsonantfoneemi, eristatakse lühikesi ja pikki vokaale, esineb 12 diftongi. Praegu kõneleb seda umbes tuhat inimest, keel on arvatud väljasurevate keelte hulka. See laul on ajendatud pärituolumaa mantrast, mis peletab pahad vaimud ehk mängu viimaseks looks igati paslik.

Tartu meistrivõistlused mälumängus – TÜMK – 26.02.2020

1. Jaan Kross, Ellen Niit	TN
2. Kansas City Chiefs	MS
3. Rein	LN
4. merisk	SP
5. Michael Kiwanuka (https://www.youtube.com/watch?v=nOubjLM9Cbc)	MS
6. Wendy's	TN
7. kehasiseste häälte kuulamine (kuuldeturuga kuulamine)	SP
8. Toronto	MS
9. „Silicon Valley“	TN
10. Staadioni	TN
11. Anneli Jäätteenmäki, Mari Kiviniemi	MS
12. kummikeks	SP
13. Mõistuse kultus, mis asendati Ülima Olendi kultusega	LN
14. Mart Kalm	TN
15. Andris Nelsons	SP
16. Leo Leola	SP
17. pohmell	MS
18. Barcelona	TN
19. Heinrich von Baer	LN
20. Paul McCartney (https://www.youtube.com/watch?v=WibQR0tQ0P8)	TN
21. Otto Tief	SP
22. Wuhan	MS
23. Erling Braut Håland	MS
24. login (läbi läks „lo“)	LN
25. alpi põdrasamblik	SP
26. Bill Bryson	TN
27. baskid	LN
28. spationnaut	MS
29. Kersti Tombak	SP
30. makramee	SP
31. Alan Turing	LN
32. Roblox	TN
33. Guadalcanal	MS
34. Nalbandian (David ja Dmitri)	LN
35. Moloko (https://www.youtube.com/watch?v=CmcybFuewI)	SP
36. Metsasooime vabariik	SP
37. Downi sündroom	TN
38. Tallinn Dolls	SP
39. ratsanikud	LN
40. nanai (https://www.youtube.com/watch?v=eD-SABImqtI)	SP

TÄNAME TÄHELEPANU EEST!